

po Dolenjskem, v Ljubljanskem okrožju (Skofjeloško in Krimsko hribovje všteto), v Radovljiški in Blejski okolici, v Karavankah in po Koroškem, v Julskih Alpah, po Notranjskem - Vipavskem ter v Tržaški okolici. V posameznih oddelkih so razvrščeni poti po glavnih izhodiščih, ki imajo radi lahkega pregleda poseben razpredelek, označeni pa so poti na kratko po smeri in po najvažnejših točkah, in kjer treba, je dodan v kratkih potezah tudi opis pota. Kot dodatek je natisnjen novi tarif za vodnike in nosače, ki je določen po okrajnih glavarstvih v Radovljici in Kamniku, in imenik novih in starih vodnikov. Nova knjižica je popoln seznamek vseh potov po slovenskih pokrajinah, ki se odlikujejo po prirodni lepoti in znamenitostih, in bode torej pravi kažipot ne samo turistom, nego sploh potujočemu občinstvu. Seznamek je prvo delo, ki obseza v se slovenske pokrajine. Prekoristno knjižico, s katero je „Slov. plan. društvo“ tako nenadoma podalo najširšemu občinstvu zanesljiv kažipot po vseh slovenskih deželah in ki je nanjo lahko ponosno, priporočamo najtopleje. Iz nje naj se tudi javni faktorji: deželni odbori, županstva in denarni zavodi prepričajo o obširnem in uspešnem delovanju „Slov. plan. društva“ in ga poslej bolje denarno podpirajo, nego so ga dosedaj, pomneč, da dela društvo dejansko neumorno za narod, za ljudstvo, kajti vse njegovo prizadevanje je v prosep živahnega prometa po lepih slovenskih deželah, ki donaša le korist in blagostanje prebivalcem in probuja vse sloje v narodnem in gospodarskem oziru.

Knjižico razprodaja osrednji odbor „Slov. plan. društva“ po 1 K, po pošti 5 vinarjev več. V knjigarnah se dobi po 1 K 20 vin.

Izvestje „Glasbene Matice“ v Ljubljani o 34. društvenem letu 1905/6. Izdal odbor, sestavil prof. Anton Štritof. Založila „Glasbena Matica“. Tisk J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.

Evgenij Kumičić. Jelkin Bosiljak. Pripoviest iz istarskoga života. U Zagrebu, Matica Hrvatska 1905. (Zab. knj. sv. 287—288).

Povest „Jelkin Bosiljak“ je bila natisnjena že pred 25 leti (1881) in pričujoča knjiga ima svojo literarno vrednost ne zaradi nje, ampak zaradi obširnega uvoda, ki zavzema tretjino knjige. Tu je postavil Kumičiću, umrlemu l. 1904., njegov prijatelj, prof. Cherubin Šegvič, lep spomenik; z veliko ljubeznijo in s stališča prijatelja je po najboljšem viru, po osebnem občevanju, temeljito opisano življenje in delovanje Kumičićevo. Z njegovo osebo pa nam stopa tudi njegova doba, doba novejših teženj v hrvaškem javnem življenju, dokaj ostro pred oči.

Kako je Kumičić deloval, si moremo splošno sami začrtati, predočujoč si njegove življenske vloge: po namenu svečenik, de facto profesor — je bil vesten politik, je postal neomahljiv poslanec (pristaš „stranke prava“), a bil je vedno marljiv in nadarjen pisatelj. . . . Bil je pa tudi nekaj, kar sicer ni njegova vloga, kar pa je vedno njegova nprav: značajan poštenjak! — Da je mož take vrste moral prestati mnogo bojev, da je morda dosegel kak uspeh, a vsekakor žel mnogo razočaranj, to si lahko mislimo sami, ako smo le malo pokukali v svet; Šegvičev životopis nam to dovolj potrjuje. — Pri nas je pisala o njem največ „Edinost“, ki je prinesla v prevodu tudi njegovo „Teodoro“.

Ako hočemo povest „Jelkin Bosiljak“ prav presoditi, nam je vedeti, da je Kumičić rojen — leta 1850. — na iztočni obali Istre. V njem je trda kremenitost istrskih tal, burna moč in valovito vzkipevanje kakor v razburkanem morju istrskem, a namah bajna, mirna globina in božajoče pljuskanje kakor pri spavajočem morju. Zato tudi tako ljubi svoje ožje rojake v Istri. Vse na njem je istinito, razburkanost

in mirnost, zato on sovraži neodkritosrčnost in puhlo neprepičanost pri izvestnih Hrvatih. V „Neobičnih ljudeh“ pravi: „Ne poznam noroda, koji za svoju domovinu toliko pije kakor naš hrvatski narod; vriedan je sožaljenja . . . O političkom moralu nemajo ni pojma, a tomu je kriv najgnusniji materializam . . . Psuju se, kano što se psuje služinčad u gospodskoj kući, a kod čaše kuju jedan drugoga u zvezde.“ Vendar je bil globoko preverjen, da je jedro hrvatskega naroda zdravo; lahkomišeln je po njegovem mnenju Hrvat, a pošten in naposled bo spoznal, kaj je zanj dobro; rad je sanjal Kumičić o njegovi krasni bodočnosti. (Uvod str. 58.)

Pisateljska individualnost Kumičićeva se morda res najbolje prepozna na „Jelkinem Bosiljaku“. Slikani so tu njegovi rodni kraji in rodni ljudje, „slikani“, — pravim —, kajti v tej povesti o usodi lepe, skoraj prelepe Jelke, ki ljubi mladega mornarja, a se po njega izgubi utopi, se „pripoveduje“ kaj malo, slika pa se vedno, tudi tam, kjer se vrši pripovedovanje. Ljubezen do teh krajev, prepojenih s tiho poezijo in oživiljenih z gorkimi, često leta in leta pritajenimi čustvi, je tolika da nam postane pisatelj v svojem sicer ljubkem kramljanju včasih pregostobeseden, česar se zaveda tudi sam. (Str. 61.) Zdi se, kakor bi k nam govoril starček z mladim srcem.

Dr. Jos. Tominšek.

Vjenceslav Novak: Zapreke. „Pripoviest iz savremenoga hrvatskoga života. U Zagrebu, 1905. Izdala Matica Hrvatska. (Zab. knj. 287—289.)

„Povest“ se nazivlje spis, a smemo ga imenovati imenitneje „roman“, ne toliko po kompoziciji, ki je povsem navadna, ampak po vsebini, bogati ostrega opazovanja, gorkosrčne impulzivnosti in globokega poseganja v dušo, a zopet treznega preudarjanja; mladeniška ognjevitost bo prijala mlademu čitatelju, oprezno pretehtovanje umskih in srčnih pojavov pa zrelemu bralcu.

Da je povest vzeta iz „sodobnega hrvaškega življenja“, bi spoznali brez pisateljeve opozoritve. Da! iz življenja! Taki prizori in tako govorjenje se ne da kar na celini izmisliti, pravi pravcati človek in živa priroda mu morata biti zajemališče. Ti kmetje res orjejo, ti drvarji v šumi res puhte od znoja, njih molitve in njih kletve se res razlegajo v gozdnem svetišču in prokletišču. — In s o d o b n o življenje valuje v tej knjigi. To življenje pa je neločljivo od socialnega vprašanja; res se z njega rešitvijo mučijo, do krvi mučijo: lesotržec, ki ga zase reši s samomorom, vrli župnik, ki ga hočejo vsi izkoriščati, župnikova sestra, ki si pritrga vsak grižljaj, da bi le vzgojila svojo hčerko za kaj boljšega, muči se ta hčerka Elvira, ki — izprašana učiteljska kandidatinja — ne dobi mesta, a pričakuje rešitve od lesotržčevega sina, svojega ljubimca, pričakuje celo potem, ko ta sin postane župnik; muči se s tem vprašanjem i ta sin, izprva kot teoretik, ki bi rad dvignil svoj stiskani narod. A naposled rešita vprašanje kolikor toliko le Elvira in njen brat, pa negativno, s tem, da spravita vprašanje z dnevnega domačega reda: oba zapustita dom in gresta v Ameriko po „srečo“, ta edino pričakovani odgovor na socialno vprašanje. Sicer se pravi na nekem mestu (str. 161.), da je ljubezen višek narodne sreče, a v romanu samem ona ne vodi do te sreče.

Zastopniki višjih slojev ne nastopajo samostavno, le po strani pade kak žarek toliko nanje, da nam kaže njih korupcijo. Sploh je vse ozadje dokaj mrko, tužno; mukotrpnost se vidi povsod, a nihče se prav ne gane, da bi izboljšal položaj, dasi tli v vseh srcih silen gnev, ki izbruhla le uničevalno, ki le podira. Znamenito: le zastopnice ženskega stanu čutijo v sebi moč in jo tudi kažejo napram zaprekam: Elvira bi bila uspešno reševala ono vprašanje, ko bi ji ne bilo na poti njeno žensko — srce. Ona namiguje, kje je iskati rešitve: v naslombi na tujo kulturo; že na